

**Striedavá starostlivosť o deti,
slovensko-česká spoločnosť**

Hlaváčikova 26, 841 05 Bratislava, Slovenská republika
IČO: 42176743, striedavka@striedavka.sk, www.striedavka.sk

Desať rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku. Bude striedavá starostlivosť uprednostnená?

Bratislava, 4. 12. 2019

Parlament si pripomenul schválenie striedavej starostlivosti. Stane sa štandardom?

V Národnej rade SR sa v stredu 4. 12. 2019 konala konferencia s názvom „10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku“. Organizátorom konferencie bolo OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť a záštitu nad podujatím prevzal podpredseda NR SR Martin Klus (SaS).

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti bol poslancami navrhnutý a schválený do zákona o rodine na jar 2010. Onedlho uplynie už 10 rokov od tejto udalosti a vzhľadom na blížiace sa voľby do NR SR sa organizátori rozhodli už teraz priblížiť, čo všetko tento krok znamenal pre deti a rodiny.

Konferenciu otvoril podpredseda NR SR Martin Klus. Vo svojom príspevku o. i. skonštatoval, že pre správny vývoj detí je kľúčové rozvíjať vzťah detí k obom rodičom. Zároveň vyjadril nádej, že takéto výročné podujatie na pôde Národnej rady môže poslúžiť aj ako podnet pre konštruktívnu diskusiu, ktorá môže priniesť viacero nápadov, ako zlepšiť súčasný stav tejto problematiky na Slovensku.

K účastníkom sa prihovorila aj predsedníčka Výboru pre sociálne veci Alena Bašistová, ktorá skonštatovala, že „témou tejto konferencie žije niekoľko tisíc ľudí každý deň. Na jednej strane sú paragrafy a na druhej „vôľa“. Aby sme sa posúvali dopredu, je potrebné mať ako dobré paragrafy, tak i dobrú vôľu. Spôsobnosť, záujem i solventnosť – ich preukázanie často problém nie je. No schopnosť vzájomne komunikovať, dohodnúť sa a dohody rešpektovať – to všetko s dôrazom na dieťa, jeho psychickú i fyzickú pohodu – je podmienka, neraz nespĺniteľná. A práve skutočnosť, že striedavá starostlivosť môže fungovať iba pri vzájomnej komunikácii rodičov a ich schopnosti dohodnúť sa na výchove dieťaťa - zdôrazňujú i súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí.“

Róbert Dobrovodský zo sekcie legislatívy Ministerstva spravodlivosti SR prítomným ozrejmil vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa. Vo svojom príspevku vyzdvihol okrem iného to, že novelou zákona o rodine (novela č. 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015) došlo k výraznej zmene zásad rodinného

**Striedavá starostlivosť o deti,
slovensko-česká spoločnosť**

Hlaváčikova 26, 841 05 Bratislava, Slovenská republika
IČO: 42176743, striedavka@striedavka.sk, www.striedavka.sk

práva v období po roku 1989. Novela doplnila tri nové zásady: 1) zásada záujmu dieťaťa (čl. 5), 2) zásada o stabilnom prostredí rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa (čl. 3 druhá veta) 3) zásada rovnosti rodičov dieťaťa (čl. 4 tretia veta).

Približne 10 000 detí bolo zverených do striedavej starostlivosti za osem a pol roka platnosti zákona. Využívanie „striedavky“ stále rastie a v roku 2018 dosiahlo 9,43 %. V rámci Slovenska však vidieť výrazné rozdiely. Kým vo východnej časti štatistika odhaľuje len niečo cez 5 % rozhodnutí o striedavej starostlivosti, v Trenčianskom kraji to bolo v roku 2018 skoro 15 % a v Bratislavskom kraji takmer 20 % rozhodnutí.

V porovnaní s vyspelými krajinami sú slovenské čísla nízke. Miroslava Kristinová Wieckowska sprostredkovala pohľad na štatistiky zo zahraničia. Časté využívanie striedavej starostlivosti v Škandinávii neprekvapuje. Polovica švédskych rozvedených rodičov v roku 2015 tvrdila, že deti trávajú rovnaký čas s mamou a rovnaký čas s otcom. Zaujímavé však boli štatistiky z Belgicka, v ktorom je striedavá starostlivosť uprednostnená od roku 2006. Detí, ktoré bývajú po rozvoде rovnako alebo takmer rovnako u oboch rodičov, je tu od 43 do 50 percent v závislosti od regiónu. Prekvapili čísla zo Španielska. Podľa údajov z roku 2017 išlo po rozvoде do striedavej starostlivosti približne 30 % detí v rámci celej krajiny, pričom na Baleárskych ostrovoch to bolo 47,2 % a v Katalánsku 44,9 %.

České súdy v roku 2018 zverili po rozvoде do striedavej starostlivosti viac ako 12 % detí a sociológ Pavel Rusý pripomenul problémy, ktoré bránia rozšíreniu tohto modelu. Ústavný súd ČR poskytol prvostupňovým súdom štyri kritériá pre rozhodovanie o tom, či dieťa zveriť do striedavej starostlivosti, avšak judikatúra ÚS ČR v tejto veci nie je jednotná. Pan Rusý sa venoval aj stieraniu rozdielov medzi tzv. rozšíreným stykom dieťaťa s rodičom a striedavou starostlivosťou. V niektorých prípadoch rodič, ktorý nemá zverené dieťa do svojej starostlivosti a má s ním len upravený styk, je s dieťaťom častejšie ako rodič, ktorý má dieťa v striedavej starostlivosti.

Hoci bola striedavá osobná starostlivosť u nás zahrnutá do zákona o rodine pred takmer 10 rokmi, dodnes nie sú všetky súvisiace zákony aktualizované a nie všetky počítajú s touto možnosťou. Upozornila na to právnička Gabriela Nováková.

Barbora Kamrlová nahliadla do problematiky dvoch domovov dieťaťa. Niektorí psychológovia upozorňujú na riziká vyplývajúce pre deti z pravidelného sťahovania, väčšina psychológov však chápe potrebu oboch rodičov v živote dieťaťa. Dva domovy nevyužívajú len deti v striedavej starostlivosti, ale napríklad aj deti navštevujúce internátne školy. Okrem toho pani Kamrlová pripomenula 10 pravidiel od Francoise Dolto, ktoré by mali dodržiavať rodičia využívajúci striedavú starostlivosť.

**Striedavá starostlivosť o deti,
slovensko-česká spoločnosť**

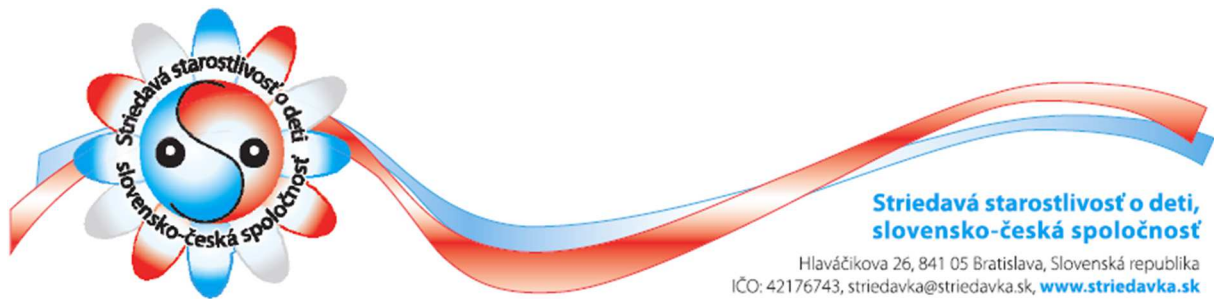
Hlaváčikova 26, 841 05 Bratislava, Slovenská republika
IČO: 42176743, striedavka@striedavka.sk, www.striedavka.sk

Poslucháčov zaujal dospelávajúci 15-ročný mladík Matěj Cihlář. Od svojich 3 rokov žije týždeň u matky a týždeň u otca v nariadenej striedavej starostlivosti Matěj vyjadril spokojnosť s týmto riešením v situácii, keď rodičia žijú oddelene a zle spolu komunikujú. Vyslovil predpoklad, že práve vďaka tomu má naďalej vo svojom živote oboch rodičov. Slečna Romana Havranová tiež vyrastala v striedavej starostlivosti, dnes je však už dospelá a mohla spätne zhodnotiť časť detstva po rozvode rodičov. Pri hodnotení ocenila prístup svojich rodičov, ktorí ju nezaťahovali do svojich konfliktov a ponechali jej možnosť rozhodovať o tom, u ktorého rodiča bude. Rodičia jej nikdy nevytýkali, keď od jedného odchádzala k druhému. Režim striedania si Romana upravovala podľa seba, nebol pravidelný.

K poslucháčom sa prihovorili niekoľkí rodičia, ktorí vychovávajú deti v striedavej starostlivosti. Ozrejmili dôvody, prečo sa rozhodli pre takéto riešenie a diskutovali o jeho výhodách. Emócie v ich tvárach prezrádzali, aké silné sú rodinné vzťahy medzi deťmi a rodičmi a akej dôležitej problematike sa konferencia venovala.

V priebehu posledných 10 rokov bolo v zahraničí urobených niekoľko dôležitých výskumov, ktoré porovnávali deti vyrastajúce v striedavej starostlivosti a deti z iných rodinných modelov. Bohuslav Lenghardt pripomenul výsledky švédskeho projektu Elvis. Tím psychologičiek zisťoval, či majú deti vyrastajúce po rozvode striedavo u oboch rodičov viac problémov ako iné deti. Najmenej problémov zistili u deti z nerozvedených rodín. O niečo horšie sú na tom deti v striedavej starostlivosti, ešte horšie výsledky majú deti vyrastajúce u jedného rodiča s kontaktmi s druhým rodičom a najhoršie dopadli deti u jedného rodiča bez kontaktov s druhým rodičom. Vedci už vedia, že striedavá starostlivosť je pre deti vhodnejšia ako model s jedným rodičom.

Konferencia priniesla dva hlavné závery. Prvým je skutočnosť, že zaradenie striedavej osobnej starostlivosti do legislatívy malo zmysel. Slovenské rodiny prijali striedavú starostlivosť a využívajú ju čoraz častejšie. Druhým záverom je, že striedavá starostlivosť sa ukázala ako lepšie riešenie, ktoré vyhovuje deťom a rodinám viac ako starostlivosť jedného rodiča. Potvrdili to prítomní zástupcovia rodín a aj vedecké výskumy vo svete. Ak chceme, aby aj slovenské deti z rozvedených rodín čo najlepšie prosperovali, mali by sme rozšíriť využívanie striedavej starostlivosti. Po 10 rokoch od jej zavedenia je vhodné začať diskusiu o povýšení striedavej starostlivosti na štandardné usporiadanie po rozvode, hoci nie vždy povinné. Ak sa nájde vážny dôvod, prečo by pre konkrétne dieťa nebola dobrá, súd by mal nariadiť iné riešenie. Podobné znenie zákona majú v Belgicku už od roku 2006 a môže slúžiť ako vzor pre ďalšiu úpravu slovenského zákona o rodine.

**Striedavá starostlivosť o deti,
slovensko-česká spoločnosť**

Hlaváčikova 26, 841 05 Bratislava, Slovenská republika
IČO: 42176743, striedavka@striedavka.sk, www.striedavka.sk

Túto tlačovú správu si môžete stiahnuť z

http://www.striedavka.sk/01_custom_content/dokumenty/TlacovaSprava20191204.pdf

Bohuslav Lenghardt

OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť